

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z GEOGRAFII
KLASA 1 ZAKRES PODSTAWOWY

DZIAŁ	STOPIEN DOPUSZCZAJĄCY (Zapamiętywanie)	STOPIEN DOSTATECZNY (Zrozumienie)	STOPIEN DOBRY (Zastosowanie)	STOPIEN BARDZO DOBRY (Analiza)	STOPIEŃ CELUJĄCY (Tworzenie i ocenianie)
I. Źródła informacji geograficznej	Wymieniam różne źródła informacji geograficznej, takie jak m. in. mapy, zdjęcia satelitarne i dane statystyczne;	Odczytuję treści zawarte na różnych mapach, w tym na mapach tematycznych i szczegółowych (topograficznych)- potrafi odczytać wysokość obiektów na podstawie poziomicy;	- Wyznaczam współrzędne geograficzne miejsca, korzystając z mapy oraz urządzenia z odbiornikiem GPS; - Wykonuję proste obliczenia matematyczne polegające na obliczaniu odległości i powierzchni w terenie na podstawie mapy	- Interpretuję treść map (w tym map topograficznych), wyjaśniając powiązania między różnymi elementami w terenie (np. jak ukształtowanie terenu wpływa na przebieg dróg). - Opisuję przestrzenny rozkład różnych prezentowanych zjawisk; - Interpretuję dane liczbowe przedstawione w postaci tabel i wykresów;	- Prezentuję informacje geograficzne w formie tabel, wykresów lub grafiki, łącząc dane z różnych źródeł; - Oceniam, czy dana mapa lub inne źródło informacji jest przydatne do wykonania konkretnego zadania (np. zaplanowania trasy); - Planuję trasę wycieczki w oparciu o dostępne źródła;
II. Ziemia we Wszechświecie	- Rozpoznaję najważniejsze gwiazdozbiory widoczne na niebie północnym, - Wymieniam nazwy planet i rodzaje pozostałych ciał niebieskich;	- Wyjaśniam, jakie są najważniejsze skutki ruchu obrotowego Ziemi (np. występowanie dnia i nocy, siły Coriolisa) oraz ruchu obiegowego (np. zmiana pór roku); - Tłumaczę, w jaki sposób siła Coriolisa wpływa na kierunek poruszania się obiektów i mas powietrza na powierzchni Ziemi; - Omawiam budowę Układu Słonecznego, wskazując miejsce Ziemi wśród innych planet;	Wykorzystuję wiedzę o ruchach Ziemi, aby określić czas oświetlenia różnych miejsc na kuli ziemskiej w konkretnych miesiącach;	- Porównuję ze sobą planety Układu Słonecznego, wskazując różnice w ich budowie, wielkości i odległości od Słońca; - Analizuję związek między nachyleniem osi ziemskiej a długością trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych;	Argumentuję, dlaczego położenie Ziemi w Układzie Słonecznym jest kluczowe dla istnienia na niej wody w stanie ciekłym i życia;
III. Atmosfera	Wymieniam czynniki, które decydują o tym, jaki klimat panuje w danym miejscu na Ziemi;	- Wyjaśniam rozkład temperatury powietrza i ciśnienia atmosferycznego na Ziemi; mechanizm cyrkulacji atmosferycznej (Komórka Hadleya, cyrkulacja monsunowa) i rozkład opadów atmosferycznych na Ziemi; - Wskazuję na mapie świata granice głównych stref klimatycznych oraz podaje przykłady państw leżących w danej strefie	Wykonuję proste obliczenia matematyczne, aby zrozumieć zjawiska przyrodnicze (np. oblicza zmiany temperatury wraz z wysokością);	- Analizuję wykresy klimatyczne (klimatogramy), wyciągając wnioski na temat przebiegu pór roku w danym miejscu; - Analizuję mapę pogody (synoptyczną), aby opisać obecną pogodę i przewidzieć jej zmiany;	- Opracowuję własną prognozę pogody na podstawie dostępnych map i zdjęć satelitarnych; - Oceniam skutki zmian klimatu (np. topnienia lodowców, zmiany zasięgu wiecznej zmarzliny) dla przyrody i działalności człowieka na Ziemi; - Krytycznie oceniam działania podejmowane przez ludzi, które prowadzą do globalnych i lokalnych zmian klimatu (np. powstawanie smogu czy wycinanie lasów)
IV. Hydrosfera	- Wymieniam główne rodzaje zasobów wodnych na Ziemi, takie jak oceany, rzeki, jeziora oraz lodowce; - Wskazuję na mapie świata oceany, morza, największe jeziora i rzeki, oraz przebieg najważniejszych prądów morskich; - Wymieniam główne obszary występowania lodowców górskich i lądolodów na kuli ziemskiej;	- Wyjaśniam przestrzenny rozkład podstawowych cech fizykochemicznych wód morskich, w tym ich zasolenia i temperatury; - Omawiam, jak powstają lodowce i gdzie obecnie występują na świecie; - Wyjaśniam mechanizm powstawania prądów morskich i ich znaczenie dla klimatu;	Lokalizuję na mapie Polski największe rzeki, jeziora oraz sztuczne zbiorniki wodne, wskazując ich znaczenie dla regionu;	- Analizuję przyczyny zróżnicowania zasobów wody słodkiej i słonej na Ziemi, wskazując, dlaczego dostęp do wody pitnej jest ograniczony; - Analizuję przyczyny, dla których w wybranych regionach Polski występują niedobory wody; - Analizuję stan czystości Morza Bałtyckiego oraz identyfikuje główne źródła jego zanieczyszczeń na podstawie map i danych;	- Opracowuję prognozę zmian środowiska przyrodniczego, jakie mogą nastąpić w wyniku całkowitego zaniku lodu w obszarach okoliciegunowych; - Oceniam wpływ płynących prądów morskich na życie mieszkańców wybrzeży i gospodarkę morską; - Proponuję listę konkretnych rozwiązań, które mogą pomóc w zapobieganiu zanieczyszczeniu wód morskich; - Argumentuję, dlaczego racjonalne gospodarowanie wodą jest niezbędne w obliczu współczesnych zmian klimatu;
V. Litosfera	- Rozpoznaję podstawowe rodzaje skał; - Wymieniam główne procesy wewnętrzne (np. ruchy górotwórcze, wulkanizm, trzęsienia ziemi) oraz procesy zewnętrzne (np. erozja, transport, akumulacja), które kształtują powierzchnię Ziemi; - Wymieniam elementy budowy wnętrza Ziemi;	- Wyjaśniam, w jaki sposób ruch płyt litosfery wpływa na powstawanie procesów wewnątrz Ziemi, takich jak trzęsienia ziemi czy wybuchy wulkanów; - Omawiam proces wietrzenia skał i jego znaczenie dla kształtowania rzeźby powierzchni; - Tłumaczę, jak działanie rzek, wiatru, lodowców i mórz zmienia wygląd terenu (modeluje go);	- Podaję przykłady, w jaki sposób różne rodzaje skał są wykorzystywane w codziennym życiu i gospodarce (np. w budownictwie czy przemyśle); - Rozpoznaję na fotografiach lub w terenie formy terenu powstałe w wyniku działalności rzek, wiatru lub lodowców; - Wskazuję na mapie świata miejsca (państwa) szczególnie narażone na wybuchy wulkanów i trzęsienia ziemi, łącząc je z granicami płyt litosfery Pacyficznego Pierścienia Ognia);	- Wykazuję związek między tym, co dzieje się we wnętrzu Ziemi (ruch płyt litosfery), a powstawaniem gór czy wybuchami wulkanów; - Analizuję związek między budową geologiczną danego obszaru a jego ukształtowaniem powierzchni (np. dlaczego w danym miejscu są góry, a w innym niziny); - Proponuję rozwiązania mające na celu ochronę terenów zagrożonych procesami takimi jak osuwiska czy niszczenie gleb przez erozję;	- Oceniam skutki trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów dla życia ludzi oraz gospodarki w różnych regionach świata; - Oceniam wpływ górnictwa (np. kopalni odkrywkowych) na środowisko przyrodnicze i krajobraz; - Argumentuję konieczność rekultywacji, czyli przywracania do stanu naturalnego terenów zniszczonych przez działalność człowieka (np. po wydobywaniu skał);
VI. Pedosfera i biosfera	- Wymieniam czynniki, które biorą udział w powstawaniu gleby, takie jak klimat, skała, rośliny i zwierzęta oraz czas; - Rozpoznaję i nazywa główne typy gleb strefowych, śródstrefowych i niestrefowych na świecie (np. czarnoziemy, bielice, gleby cynamonowe); - Wymieniam najważniejsze formacje roślinne występujące na Ziemi, np. las równinowy, sawanna, step czy tundra;	- Wyjaśniam różnice między głównymi typami gleb i formacjami roślinnymi i wyjaśniam, dlaczego są one rozłożone na Ziemi w określonych strefach (strefowość); - Omawiam przyczyny zmian roślinności wraz ze wzrostem wysokości w górach (piętnowość);	- Wskazuję na mapie regiony świata o najbardziej żyznych glebach, które mają duże znaczenie dla rolnictwa; - Wykorzystuję zdjęcia satelitarne do opisywania zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym;	Analizuję zależności między klimatem a rodzajem roślinności i gleb w danym regionie;	- Proponuję listę działań, które mogą zapobiegać niszczeniu i wyjawianiu gleb w najbliższej okolicy i na świecie; - Oceniam wpływ działalności człowieka, takiej jak wycinanie lasów czy nadmierne nawożenie, na degradację (niszczenie) pedosfery i biosfery; - Argumentuję, dlaczego ochrona naturalnej roślinności i dbanie o jakość gleb są niezbędne dla zachowania równowagi w przyrodzie;